

De la frazeologisme la tradiții discursive. Contribuții etimologice și stilistice

Teză de abilitare

Rezumat

În teza mea de abilitare, intitulată *De la frazeologisme la tradiții discursive. Contribuții etimologice și stilistice*, am prezentat parcursul meu profesional și, mai ales, științific, evidențiind îndeosebi studiile și cercetările ulterioare susținerii tezei mele doctorat în filologie. În felul acesta, am încercat să scot în relief evoluția mea ca om de știință și cadru didactic universitar, indicând, totodată, în ce anume constau originalitatea, relevanța și actualitatea contribuțiilor mele științifice de până acum. În același timp, am înfățișat un plan realist de dezvoltare a carierei, atât în ceea ce privește activitatea de cercetare, cât și activitatea didactică.

În prima parte (cea mai extinsă) a tezei de abilitare, am trecut în revistă *realizările științifice, profesionale și academice*. Mai întâi, am amintit pe scurt etapele formării mele profesionale care au precedat și au urmat susținerii tezei de doctorat în filologie: în 2001, am absolvit Facultatea de Litere, Istorie și Teologie din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați (specializarea Română – Engleză); în 2003 – masteratul „Teoria și practica textului” (la aceeași universitate gălățeană); în 2006, am obținut titlul de doctor în filologie (*magna cum laude*) la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași; în 2018, la aceeași universitate ieșeană, am obținut titlul de doctor în filosofie (*summa cum laude*). În perioada 2001-2007 am activat ca profesor de limba și literatura română în învățământul preuniversitar. În 2007 am devenit lector univ. dr. titular la Universitatea „Constantin Brâncoveanu” din Pitești (la care colaborasem ca lector asociat încă din 2006), predând discipline din sfera limbajului/ comunicării. În 2017 m-am titularizat ca lector univ. dr. la Universitatea „Danubius” din Galați, unde am devenit apoi, în 2018, conferențiar univ. dr. Datorită dublei specializări pe care o am, la această universitate predau în prezent atât discipline din aria științelor limbajului, cât și discipline din domeniul filosofiei.

În secțiunea rezervată *activității de cercetare științifică*, am menționat o serie de contribuții premergătoare tezei de doctorat (dintre cele care au avut de-a face cu etimologia

frazeologică, și anume cu stabilirea originii unor expresii idiomatice românești). Teza mea de doctorat (susținută public în 2006 și publicată în 2007) s-a intitulat *Sinonimia frazeologică în limba română din perspectiva lingvisticii integrale*, fiind apreciată de profesorul univ. dr. Stelian Dumistrăcel (conducătorul științific al lucrării) drept o „temă de profundă înțelegere a ansamblului viziunii Magistrului [= Eugeniu Coșeriu] și de implicare a acesteia pentru analiza, *in vivo*, a variației de expresie”. Considerând frazeologia în sens strict (adică limitând obiectul cercetării la expresii și locuțiuni, ca echivalente reale sau potențiale ale cuvintelor), am studiat, în sute de contexte literare (dar și non-literare) românești, atât relația de sinonimie dintre frazeologisme (sinonimie frazeologică), cât și relația de sinonimie dintre cuvinte și frazeologisme (sinonimie lexico-frazeologică). Cercetarea a dovedit că unitățile frazeologice se comportă contextual similar cuvintelor, fiind îndreptățită tratarea lor ca semne lingvistice.

Odată publicată, teza de doctorat s-a bucurat de o bună primire din partea comunității științifice, beneficiind de două recenzii favorabile (una în română și alta în franceză) și peste 20 de citări și mențiuni bibliografice (în volume de unic autor, precum și în reviste de specialitate românești și străine). De asemenea, ea figurează în cataloagele mai multor biblioteci universitare românești și străine.

Dacă în teza mea de doctorat viziunea asupra frazeologiei a fost una preponderent strictă, cercetările mele ulterioare s-au îndreptat și spre o frazeologie în sens larg, mai exact către «discursul repetat» (concept lansat de E. Coșeriu), care înglobează în sfera sa – alături de expresii și locuțiuni – citatele celebre, proverbele, wellerismele etc. Sub influența lingvistului Stelian Dumistrăcel, am analizat, în mai multe articole, modificările formale (motivate contextual) ale enunțurilor aparținând discursului repetat, în baza celor 4 tipuri de transformări („quadripartita ratio”: *adiectio*, *detractio*, *immutatio* și *transmutatio*) semnalate de Quintilian. Astfel, am avut în vedere și efectele stilistice și/sau pragmatice pe care aceste modificări le produc în diferite tipuri de discursuri (de la cele beletristice până la cele științifice, filosofice și jurnalistice). În același timp, am continuat preocupările mele referitoare la etimologia unor expresii românești.

O însumare a contribuțiilor mele la domeniul frazeologiei se găsește în cartea mea, *Frazeologie românească. Formare și funcționare* (publicată în 2013), în care, dincolo de analizele etimologice și stilistice ale unităților frazeologice (preponderent românești), am încercat să ofer și un aparat teoretic consolidat al domeniului, reevaluând unele concepte (cum

este, de pildă, cel de «etimologie frazeologică multiplă») și propunând distincții suplimentare sau criterii noi (cum am procedat în cazul deosebirii dintre expresii și locuțiuni). Ca secțiune aparte, problematica discursului repetat și a modificărilor enunțurilor care îi aparțin acestuia a fost, de asemenea, prezentă în volumul respectiv. Și această carte (la fel ca și teza de doctorat) s-a bucurat de ecouri pozitive în rândul specialiștilor.

În ultimii ani, interesul meu s-a îndreptat și către «tradițiile discursive» (temă teoretizată de Peter Koch și dezvoltată de Johannes Kabatek), noțiune care include, printre altele, și «discursul repetat», dar și alte diverse specii de fenomene lingvistice încetățenite prin repetiție, cum sunt, de exemplu, stilurile sau limbajele funcționale. Dat fiind faptul că m-am ocupat nu doar de discursul repetat, ci și de diverse clasificări ale stilurilor funcționale (din perspectiva istoriei ideilor lingvistice), se poate spune că am contribuit în mod implicit la cercetarea acestui domeniu foarte relevant în lingvistica actuală. Pe de altă parte, am tratat și în mod explicit problema tradițiilor discursive în câteva articole recente și originale ca abordare.

În partea a doua a tezei de abilitare, am prezentat un *plan de dezvoltare a carierei*, indicând direcțiile pe care aș dori să le urmez atât în ceea ce privește activitatea de cercetare, cât și în privința activității didactice. Îmi propun să aprofundez în continuare temele de cercetare abordate până acum – frazeologie, discurs repetat, tradiții discursive (din perspectivă sincronică și diacronică) –, transferând către eventualii doctoranzi nu doar cunoașterea acumulată, ci și interesul pentru investigarea acestor categorii de fapte lingvistice. În felul acesta, coordonând proiecte de cercetare individuală și/sau colectivă, sunt convins că toți cei implicați vor avea de câștigat, întru elucidarea problemelor examinate.

În partea a treia a tezei de abilitare, am prezentat *bibliografia* asociată conținutului celor două secțiuni precedente, o bibliografie formată din lucrări de specialitate la care intenționez să mă raportez în continuare în activitatea de cercetare și în activitatea didactică.